

**Conferentie Maatschappelijk effectieve rechtspraak
(MER)**

Toespraak minister Weerwind, Den Haag, 9-3-2023

Beste mensen!

Dank dat ik hier mag spreken in het huis van de Hoge Raad, de hoogste rechter die we kennen in dit land. Een bijzondere locatie, omdat we hier te spreken komen over de meest laagdrempelige rechter die we kennen.

We maken hier het denkbeeldige sprongetje van de toga naar de coltrui, van deze prachtige zaal naar de huiskamer: het vergt wellicht enige verbeeldingskracht, maar het geeft tegelijk aan dat het recht van ons allemaal is. Van iedereen, voor iedereen.

Je zou misschien denken dat een buurthuis beter geschikt zou zijn voor deze samenkomst; we hebben het hier immers over het toegankelijker maken van het recht.

Toch is deze gelegenheid hier, in dit huis, niet heel vergezocht, omdat ik weet dat ook de Hoge Raad toegankelijkheid hoog in het vaandel heeft staan.

Ik denk alleen al aan de Klare Taal-bokaal die hier door de Hoge Raad is geïntroduceerd, voor het in begrijpelijke taal uitleggen van vonnissen. Zo bezien is het een gemiste kans dat MER staat voor Maatschappelijk effectieve rechtspraak, en niet voor Menselijke eenvoudige rechtspraak, Moderne eerlijke regels of Meer rijdende rechters.

Serius nu. Dames en heren, wij zijn hier bij elkaar om te spreken over de verworvenheden van MER, en hoe hier in de toekomst verder invulling aan te geven. MER is een initiatief van de rechtspraak zelf.

Ik las laatst een toespraak van Frits Bakker terug, voormalig voorzitter van de Raad voor de Rechtspraak. Hij rept in zijn verhaal in september 2016 over de afstand van de burger tot de overheid, en hoe rechtspraak hier ook buiten de rechtszaal om een brugfunctie kan vervullen.

De tekst laat zich lezen als een brandbrief, een waarschuwing, en tegelijk als een startschot. Het gaat over mensen met relatief eenvoudige conflicten die door een complexiteit aan regelgeving, digitalisering en bureaucratie verzwolgen worden en geen poot aan de grond krijgen bij beroep en bezwaar.

Maar ook over een overwerkt en duur juridisch apparaat dat haar energie verspilt aan lange en vaak onnodige procedures.

Bakkers verhaal klinkt vertrouwd, en toch urgent en ongemakkelijk. Ook op mijn vele werkbezoeken kom ik ze tegen.

De moeder die diep in de schulden zit, en met elke aanmaning verder in het moeras getrokken wordt.

De ouders in een vechtscheiding, die hun conflict steeds verder escaleren en het contact met hun kind op het spel zetten.

De jonge adolescent met verkeerde vrienden, die spijbelt van school en zich ineens bevindt in een juridische wereld die hij niet begrijpt.

Allemaal voelen zij zich niet thuis in het huidige systeem. Ze kennen de weg niet, het duurt te lang en is te duur, en brengt uiteindelijk geen goede oplossing. Integendeel.

De MER-projecten waren, en zijn, hier een antwoord op. Een noodzakelijk antwoord. We pakken we de menselijke maat in de rechtspleging weer op en voorkomen onnodig gejuridiseer.

Problemen en conflicten worden aangepakt, nog voordat ze onherstelbaar uit de hand lopen. Persoonlijk, behulpzaam, in de buurt.

Met de MER-projecten stelen we als een moderne Robin Hood het recht van de bureaucratie en geven het terug aan de samenleving. Initiatieven als de buurtrechter en de regelrechter: ze zijn laagdrempelig, menselijk en begrijpelijk.

Zij brengen partijen als scholen, woningcorporaties en GGZ samen, en geven hen een gezamenlijke opdracht mee: kom tot een oplossing. Bied hulp, geef perspectief; niet ieder voor zich, maar samen.

Vandaag zullen er veel van dit soort succesvolle initiatieven aan bod komen, en zult u veel van elkaar leren. Maar ook gaan we kijken naar verbeteringen. Denk aan het adresseren van vrijblijvendheid, met het verplicht stellen om mee te werken aan een afwijkende procedure via de nabijheidsrechter.

Ook is het met de veelheid aan pilots een uitdaging om herkenbaar voor de rechtzoekende te blijven.

Nabijheidsrechter, wijkrechter, buurtrechter, regelrechter: laten we onszelf niet in de vingers snijden door voor een nieuwe verwarring te zorgen, daar waar we deze juist willen bestrijden.

Laten we elkaar blijven toetsen, laten we vragen blijven stellen, want discussie en opbouwende kritiek brengt een betere oplossing dichterbij, letterlijk en figuurlijk, zoals het een goed MER-project betaamt.

Dames en heren. Ik sta hier om als minister voor Rechtsbescherming mijn support voor deze ontwikkelingen uit te spreken. Wij hebben een gezamenlijke missie: om mensen te helpen nog voor hun problemen hen boven het hoofd stijgen, om het recht effectief en efficiënt in te zetten, en tegelijk om zo de files in de rechtsgang te bestrijden.

De initiatieven die u ontplooit, het werk dat u doet in, en voor een maatschappij en een werkomgeving die u voor grote uitdagingen stelt, is van groot belang en verdient ons aller respect.

Ik wens u een vruchtbare, inspirerende en vooral ook innovatieve bijeenkomst toe. Dank u wel.